

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

บทบาทของพระภิกษุสงฆ์เกิดขึ้นนับตั้งแต่พระพุทธองค์ทรงส่งพระสาวก 60 รูป ไปเผยแผ่พระพุทธศาสนาครั้งแรก ด้วยพุทธพจน์ว่า “จรต ภิกขเว จาริกัม พุทฺชนทิตาย พุทฺชนสุขาย โลกานุกมฺปาย อตุลาช หิตาย สุขาย เทวมนุสสานิ เทเสถ ภิกขเว ธมฺมํ อาทิกุลยาณํ มหุเถกุลยาณํ ปรีโยसानกุลยาณํ สาคถํ สพฺพญฺชนํ เกวลปริปฺปญฺณํ ปรีสุทฺธํ พุทฺหมจฺริยํ ปกาเสถ ฯ” (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2525 : 40) ซึ่งแปลได้ใจความว่า “ภิกษุทั้งหลาย พวกเธอจงจาริกไป เพื่อประโยชน์สุขแก่ชนจำนวนมาก เพื่ออนุเคราะห์ชาวโลก เพื่อประโยชน์เกื้อกูลและความสุขแก่ทวยเทพและมนุษย์ จงแสดงธรรมมีความงามในเบื้องต้น มีความงามในท่ามกลาง และมีความงามในที่สุด จงประกาศพรหมจรรย์ พร้อมทั้งอรรถและพยัญชนะ บริสุทธิ์บริบูรณ์ครบถ้วนฯ” จากพุทธพจน์นี้ การเผยแผ่จึงเริ่มมีขึ้น โดยพระองค์และพระสาวกเป็นบทบาทที่พระสงฆ์จะต้องดำเนินการ โดยยึดถือพุทธพจน์นี้เป็นนโยบายหลัก (มหาจุฬาลงกรณ์ ราชวิทยาลัย, 2539 : 39)

ภายหลังมีจำนวนพระภิกษุสงฆ์ในพระพุทธศาสนามากยิ่งขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งที่พระภิกษุสงฆ์จะต้องมีสถานที่พำนักพักพิงเป็นหลักแหล่ง ดังปรากฏว่า พระเจ้าพิมพิสารได้ถวายเวฬุวันเป็นวัดแห่งแรกในพระพุทธศาสนา สถานภาพบทบาทของวัดอันเป็นสถานที่พำนักของพระภิกษุสงฆ์จึงเริ่มมีขึ้น วัดจึงเป็นทั้งสถานที่พำนักและประกอบศาสนกิจของพระภิกษุสงฆ์ เป็นสถานศึกษาของพระภิกษุสงฆ์และของชุมชน เป็นบุญสถาน เป็นต้น

นอกจากนี้ วัดยังเป็นสถาบันหลักสถาบันหนึ่งของชาติ ทำหน้าที่ในการสืบทอดพระพุทธศาสนาซึ่งเป็นศาสนาประจำชาติไทย คนไทยส่วนใหญ่ได้เคารพนับถือพระพุทธศาสนา เป็นสรวงแห่งชีวิตนับจากอดีตจนถึงปัจจุบันเป็นเวลาช้านาน และการที่ชาติไทยเรามีความมั่นคงดำรงเอกราชมีอธิปไตยเป็นอิสระเสรีอยู่ได้ครบถ้วนนี้ก็ด้วยคนในชาติยึดมั่นอยู่ในสามัคคีตามหลักธรรมทางศาสนา ขนบธรรมเนียม จารีตประเพณีอันดีงาม ซึ่งเป็นปัจจัยเสริมสร้างสามัคคีธรรมระหว่างคนในชาติ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ,

เป็นที่ยอมรับกันว่าความเป็นอยู่ประจำวันของชาวบ้านและวัดในอดีต เป็นวิถีชีวิตที่แยกกันไม่ออกเพราะผูกพันกันอย่างใกล้ชิด ชาวบ้านก็พึ่งวัดและวัดก็พึ่งชาวบ้าน อาจกล่าวได้ว่า ชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งถึงตายของชาวบ้านเกี่ยวข้องกับวัดอยู่ตลอดเวลา และพระสงฆ์ก็ได้บำเพ็ญสมณกิจเพื่อประโยชน์แก่สังคมมากมายจนทำให้วัดวาอารามซึ่งเป็นสถานบันศาสนา นั้นกลายเป็นศูนย์รวมทางจิตใจของสังคม เป็นแหล่งสร้างสรรค์ สืบต่อ พัฒนา และถ่ายทอดศิลปวิทยาการต่างๆเป็นส่วนประกอบที่ขาดไม่ได้ของชุมชนทุกขนาด (พระยาอนุমানราชชน. 2531 : 132-135)

นับตั้งแต่พุทธศาสนาแพร่เข้ามาสู่ประเทศไทย ก็ได้เจริญรุ่งเรืองและมีอิทธิพลคู่กับประวัติศาสตร์ชาติไทยมาโดยตลอด โดยมีวัดซึ่งเป็นสถานบันศาสนาเป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวบ้านและเป็นศูนย์กลางของการดำเนินกิจกรรมทางสังคมทั้งของพระสงฆ์และชาวบ้าน หลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนา จึงมีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการพัฒนาและความมั่นคงของประเทศชาติ ดังนั้น การบริหารกิจการทางพระพุทธศาสนาจึง เป็นหน้าที่ของคณะสงฆ์ตามพุทธบัญญัติ แต่เนื่องจากอาณาจักรและศาสนจักรต้องดำเนินงานประสานกันเพื่อความมั่นคงของประเทศ รัฐบาลในฐานะผู้รับสนองพระราชภาระของพระมหากษัตริย์ จึงเข้าไปมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจการทางพระศาสนา

ผู้มีบทบาทหลักในการบริหารงานของวัดให้บรรลุเป้าหมายตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ ก็คือ เจ้าอาวาส ซึ่งตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 31 ได้บัญญัติไว้ว่าวัดมีเจ้าอาวาสเป็นผู้แทนวัดในกิจการทั่วไป ดังนั้นเจ้าอาวาสจึงเป็นผู้มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อวัดแต่ละแห่ง ปัจจุบันวัดทางพระพุทธศาสนาในประเทศไทยมีมากกว่าสามหมื่นวัด และการสร้างวัดจะขึ้นกับภาวะเศรษฐกิจและสังคมของท้องถิ่นนั้นๆ ในการสร้างวัดต้องอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 และพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 32 ซึ่งระบุไว้เกี่ยวกับการสร้าง การตั้ง การรวม การย้าย การยุบ เลิกวัด และการขอรับพระราชทานวิสุงคามสีมาให้เป็นไปตามวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงกรมการศาสนาโดยอาศัยอำนาจตามกฎกระทรวงฉบับที่ 1 (พ.ศ. 2507) ซึ่งออกตามความในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ พ.ศ. 2505 ประกอบกับระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการปฏิบัติราชการสำหรับการขออนุญาตสร้างวัดตั้งวัด พ.ศ. 2532 ด้วย นอกจากนั้นวัดที่ถูกต้องตามกฎหมายอีกจำนวนหนึ่งในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์กล่าวไว้ว่า วัดมี 2 ลักษณะ คือ วัดที่ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา และสำนักสงฆ์ โดยกำหนดให้วัดมีฐานะเป็นนิติบุคคลมีวัตถุประสงค์ของวัด ไม่ได้หวังผลกำไร โดยที่วัดเป็น

แหล่งให้ความรู้ทั้งทางโลกและทางธรรม วัดเป็นที่อยู่ของพระภิกษุ สามเณรผู้สืบทอดพระพุทธศาสนา เป็นแหล่งชุมชนมาตั้งแต่อดีตถึงปัจจุบัน และวัดยังเป็นแหล่งรวมศรัทธาของพุทธศาสนิกชนที่มีต่อพระพุทธศาสนาจึงทำให้มีการบริจาคทรัพย์สินถวายวัดเป็นจำนวนมากมีทั้งสังฆาริมทรัพย์และอสังฆาริมทรัพย์ ดังนั้นการบริหารและการจัดการวัดสมัยใหม่จึงได้เข้าไปมีบทบาทสำคัญเป็นอย่างยิ่งภายในวัด ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารและจัดการหมู่คณะ มหาเถรสมาคมอาศัยพระราชบัญญัติคณะสงฆ์กำหนดระเบียบวิธีปฏิบัติในการบริหารและการจัดการวัดได้อย่างชัดเจน โดยเฉพาะพระสังฆาธิการระดับเจ้าอาวาสจะต้องถือปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่ของตนเกี่ยวกับการบริหารและการจัดการวัดให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด (กรมการศาสนา, 2542 : 8)

นอกจากการบริหารและการจัดการวัดของเจ้าอาวาสได้กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติคณะสงฆ์กฎหมายเถรสมาคมและกฎหมายอื่นแล้ว การบริหารและการจัดการวัดของเจ้าอาวาสในปัจจุบันได้นำความรู้สมัยใหม่เข้าไปมีบทบาทช่วยในการบริหารจัดการวัดให้เจริญรุ่งเรืองทันสมัยยิ่งขึ้น ดังนั้นเจ้าอาวาสจะต้องเป็นผู้บริหารดูแลและปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบมีวิสัยทัศน์ที่กว้างไกล วางโครงสร้างที่รองรับเสียงมหาชนพร้อมที่จะปรับปรุงแก้ไขและมีความรู้ความเข้าใจอย่างชัดเจนในกิจการของงานทั้งระบบ และมีความสามารถจัดระเบียบการทำงานให้มีความเชื่อมโยงกันอย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้เครือข่ายในการทำงานอย่างครอบคลุมการบริหารจัดการกับคนเป็นสำคัญ เพราะคนจะทำให้อะไรเปลี่ยนแปลงไปได้ทั้งในทางดีและทางที่ไม่ดี การที่ให้พัฒนาคนนั้นเพราะคนเมื่อได้รับการพัฒนาแล้วย่อมสามารถทำอะไรๆ ได้อย่างถูกต้องในแก่นแท้ของพระพุทธศาสนาก็คือให้การศึกษาแก่คนตามระบบไตรสิกขา (พลสัมพันธ์ โปธิ์ศรีทอง, 2539 : 93)

จากสภาพที่วัดได้รับผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคโลกาภิวัตน์นั้นส่งผลกระทบต่อความเป็นอยู่ของพระภิกษุสงฆ์ รวมถึงการบริหารจัดการและการปกครองคณะสงฆ์ ดังนั้นวัดและพระภิกษุสงฆ์จึงต้องปรับตัวทั้งด้านแนวคิดและกิจวัตร รวมถึงการบริหารและการปกครองคณะสงฆ์เพื่อความมั่นคงในการสืบทอดพระพุทธศาสนา การกระทำบางอย่างอาจจะส่งผลต่อความรู้สึกของประชาชน เช่น ความรู้สึกที่พระภิกษุได้กระทำการทำผิดพระวินัยมากขึ้น ทำให้ภาพพจน์ของพระพุทธศาสนาเสียหาย หรือวัดมุ่งเน้นแต่การสร้างศาสนสถานเพื่อใช้ในการประกอบพิธีกรรมมากกว่ามุ่งสร้างอาคารสถาน เพื่อประโยชน์ที่จะสนับสนุนทางการศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างพระสงฆ์กับประชาชนไม่สมบูรณ์ตามหลักที่จะช่วยเหลือเกื้อกูลกันนั้น พระสงฆ์จำนวนไม่น้อยที่ไม่ได้เผยแผ่พระธรรมแก่ประชาชน

อาจจะเป็นสาเหตุให้พระพุทธศาสนาเกิดปัญหาความไม่จริงต่อการนับถือศาสนา การทำผิดพระธรรมวินัยของพระสงฆ์ ก็เป็นผลให้สังคมไทยซึ่งเคยผูกพันกับวัดมาช้านานเกิดความเลื่อมถอยลง คนไทยขาดความศรัทธาในพุทธศาสนามากขึ้น วิธีชีวิตคนไทยห่างไกลจากวัดเข้าทุกที หากว่าปัญหาเหล่านี้ไม่ได้รับการแก้ไขอย่างจริงจังแล้วในอนาคตข้างหน้านี้สังคมไทยที่เคยผูกพันเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับศาสนาจะสิ้นสุดลง

ภาระการแก้ไขปัญหานี้จึงตกอยู่กับเจ้าอาวาสที่มีอำนาจหน้าที่ครอบคลุมการบริหารและจัดการเกี่ยวกับพระสงฆ์และกิจการศาสนาอื่น ๆ ตามที่ระบุไว้ในบทบัญญัติเจ้าอาวาสจึงควรติดตามศึกษาค้นคว้าเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจอย่างแท้จริงเพื่อจะได้นำไปปฏิบัติได้ถูกต้องตรงกันตามกฎหมายและพระธรรมวินัยตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์และยังชี้นำการปฏิบัติของพระสงฆ์โดยทั่วไปได้ถูกต้อง ซึ่งมหาเถรสมาคมได้อาศัยอำนาจดังกล่าวออกกฎหมายมหาเถรสมาคมเพื่อจัดระเบียบการปกครองคณะสงฆ์ให้มีความเรียบร้อยดียิ่งขึ้นเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน โดยมีกฎหมายรวมทั้งสิ้น 28 ฉบับ ซึ่งตามกฎหมายมหาเถรสมาคม ฉบับที่ 23 (พ.ศ. 2541) หมวด 1 ข้อ 4 ได้ให้ความหมายของพระสังฆาธิการไว้ว่า พระสังฆาธิการ หมายถึง พระภิกษุผู้ดำรงตำแหน่งปกครองคณะสงฆ์ กำหนดการปกครองตามลำดับขั้นตั้งแต่ระดับเจ้าคณะใหญ่ เจ้าคณะภาค รองเจ้าคณะภาค เจ้าคณะจังหวัด รองเจ้าคณะจังหวัด เจ้าคณะอำเภอ รองเจ้าคณะอำเภอ เจ้าคณะตำบล รองเจ้าคณะตำบล เจ้าอาวาส และผู้ช่วยเจ้าอาวาส ดังนั้น เจ้าอาวาส จึงเป็นพระสังฆาธิการระดับวัด เป็นผู้นำของพระภิกษุสามเณรและคฤหัสถ์ที่มีอยู่ในวัด เจ้าอาวาสจึงมีความสำคัญที่สุดต่อความเจริญรุ่งเรือง สันติสุข และความมั่นคงของวัด เป็นผู้ปกครองบังคับบัญชากำกับดูแล และแนะนำสั่งสอนพระภิกษุสามเณรและฆราวาสผู้อยู่ในวัดให้มีความสมัครสมานสามัคคีปรองดองกันให้ร่วมแรงร่วมใจกันปฏิบัติศาสนกิจดำเนินกิจการและโครงการต่างๆของวัดให้สำเร็จไปด้วยดีมีประสิทธิภาพสูงสุด และนอกจากนั้นวัดยังเป็นศูนย์กลางของชุมชนในการให้การศึกษาอบรมศีลธรรม จริยธรรม ภาวนาธรรม คือวิปัสสนากรรมฐานแก่ชุมชนและประชาชนทั้งใกล้และไกล เป็นที่พึ่งทางใจแก่สาธุชนได้อย่างแท้จริง

ในสภาพปัจจุบัน เจ้าอาวาสจะต้องบริหารงานวัดในเชิงรุกและมีความร่วมมือกับพระสงฆ์ในวัดเพื่อปฏิบัติศาสนกิจอย่างเคร่งครัดสร้างศรัทธาจากประชาชน เพื่อให้ได้ผลงานที่มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลสูงสุด ในทางตรงกันข้ามการบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสที่ไม่ดีเยี่ยมไม่สามารถชี้นำการปฏิบัติที่ถูกต้องแก่พระสงฆ์ได้ จากประเด็นนี้ทำให้ผู้วิจัยมีความสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์

อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ทั้งนี้เพื่อนำองค์ความรู้ที่คาดว่าจะได้รับการศึกษาค้นคว้าและวิจัยอย่างเป็นระบบเพื่อเป็นแนวทางในการบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสให้มีประสิทธิภาพสืบต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำแนกตามขนาดของวัด
3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

สมมติฐานของการวิจัย

1. การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายอยู่ในระดับปานกลาง
2. การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคายจำแนกตามขนาดของวัด แตกต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. พื้นที่
  - วัดในเขตอำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 130 วัด
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
  - 2.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 192 รูป จาก 192 วัด
  - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 130 รูป กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 ; 245, อ้างถึงใน สมเกียรติเกียรติเจริญ, 2552 : 55)

3. ตัวแปร

3.1 ตัวแปรอิสระ (Independent variables) ได้แก่ ขนาดของวัด จำแนกเป็น

3.1.1 วัดขนาดเล็ก

3.1.2 วัดขนาดกลาง

3.1.3 วัดขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม (Dependent variable) ได้แก่ การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 6 ด้าน ได้แก่

3.2.1 ด้านการปกครอง

3.2.2 ด้านการศาสนศึกษา

3.2.3 ด้านการศึกษาสงเคราะห์

3.2.4 ด้านการเผยแผ่ศาสนาธรรม

3.2.5 ด้านการสาธารณูปการ

3.2.6 ด้านการสาธารณสงเคราะห์

นิยามศัพท์เฉพาะ

การบริหารงาน หมายถึง กระบวนการทางสังคมของบุคคลตั้งแต่ 2 คน ขึ้น ไปร่วมทำกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งให้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยอาศัยกระบวนการและทรัพยากรที่มีอยู่อย่างเหมาะสมในการวิจัยครั้งนี้ หมายถึง การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

การบริหารงานของวัด หมายถึง การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย 6 ด้าน ประกอบด้วย

1. ด้านการปกครอง หมายถึง การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ ดุแลพระภิกษุสามเณรที่อยู่ในวัดให้ปฏิบัติตามกฎระเบียบ ข้อบังคับ และคำสั่งของมหาเถรสมาคม สอดส่องดูแลรักษาความเรียบร้อยดีงามภายในวัดปกครองและสอดส่องให้คฤหัสถ์ที่มาพำนักอยู่ในวัด ปฏิบัติตามระเบียบต่างๆของวัดด้วยดีดำเนินการบริหารให้เป็นไปตามระเบียบของวัดให้โอกาสแก่กรรมการทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารวัด

2. ด้านการศึกษา หมายถึง การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ สนับสนุนการศึกษาภาษาบาลี (เปรียญธรรม) สนับสนุนการศึกษายาสามัญ (ม.1- ม.6) มอบทุนการศึกษาแก่พระภิกษุสามเณรเป็นประจำจัดอบรมจริยธรรมแก่ศาสนิกชนทั่วไปสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษานักธรรม และธรรมศึกษา

3. ด้านการศึกษาสงเคราะห์ หมายถึง การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ ปลูกฝังจริยธรรมแก่เด็กและเยาวชนให้มีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาจัดการศึกษาพระพุทธศาสนาวันอาทิตย์เพื่อเป็นแหล่งเผยแผ่ศาสนธรรมแก่เยาวชนอบรมเด็กก่อนเกณฑ์เพื่อปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมให้ทุนการศึกษาแก่นักเรียนและนักศึกษาที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ปรับปรุงซ่อมแซมอาคารสถานที่ที่ใช้ในการเรียนการสอนให้ใช้งานได้

4. ด้านการเผยแผ่ศาสนธรรม หมายถึง การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ เผยแผ่ธรรมโดยการแสดงพระธรรมเทศนาในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเผยแผ่ธรรมด้วยการมอบหนังสือธรรมะให้แก่องค์กรต่างๆ จัดกิจกรรมอบรมจริยธรรมแนะนำ สั่งสอนประชาชนให้รู้จักรับผิดชอบชั่วดีการที่ควรทำและควรเว้น จัดบวชสามเณรภาคฤดูร้อน เพื่ออบรมศีลธรรมอันดีงาม และส่งเสริมการใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์ จัดพิธีการแสดงตนเป็นพุทธมามกะในวัด

5. ด้านการสาธารณูปการ หมายถึง การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ พัฒนาสิ่งแวดล้อมเพื่อให้เกิดความสวยงามภายในวัด พัฒนาดูแลอุโบสถ ซ่อมแซมดูแลรักษาสาธารณสมบัติของวัดเปิดโอกาสให้ชาวบ้านและชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลรักษาสาธารณูปการในวัดประสานงานกับหน่วยงานในท้องถิ่น ให้เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาสาธารณูปการในวัด

6. ด้านการสาธารณสงเคราะห์ หมายถึง การบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ดังนี้ อำนวยความสะดวกแก่ประชาชนในการใช้วัดเป็นสถานที่บำเพ็ญกุศล สงเคราะห์พระภิกษุสงฆ์สามเณรเกี่ยวกับปัจจัยเครื่องอาศัยของบรรพชิต ช่วยเหลือวัดอื่นที่ประสบภัยและขาดแคลน ให้ความสะดวกแก่ประชาชนในการทำบุญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา บริจาคทรัพย์ส่วนตัว เพื่อช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยธรรมชาติ

วัด หมายถึง พุทธศาสนสถานที่เป็นที่พำนักอาศัย ศึกษาปฏิบัติพระธรรมวินัย และประกอบศาสนกิจของพระภิกษุสามเณร และเป็นประกอบศาสนกิจของพุทธสาวกทั้ง บรรพชิตและคฤหัสถ์ รวมทั้งเป็นสถานที่บริการทางการศึกษา ทางสังคม และเป็นแหล่ง ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมประเพณี ที่อยู่ในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย แบ่งเป็น 3 ขนาด ดังนี้

1. วัดขนาดเล็ก หมายถึง วัดที่มีพระสงฆ์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 10 รูป
2. วัดขนาดกลาง หมายถึง วัดที่มีพระสงฆ์ระหว่าง 11 – 20 รูป
3. วัดขนาดใหญ่ หมายถึง วัดที่มีพระสงฆ์มากกว่า 20 รูปขึ้นไป

เจ้าอาวาส หมายถึง พระสังฆาธิการของวัด ซึ่งเป็นพระภิกษุที่ได้รับแต่งตั้งตาม หลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎหมายอาวาสวรรคสาม ให้ทำหน้าที่บริหารจัดการวัด ได้แก่ เจ้าอาวาสที่ดำรงตำแหน่งเจ้าคณะตำบลขึ้นไปและเจ้าอาวาสทั่วไปในเขตการปกครองคณะ สงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย

เขตปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย หมายถึง เขตการปกครองคณะสงฆ์ ในเขตท้องที่อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย จำนวน 23 เขตการปกครอง

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ได้ทราบถึงระดับการบริหารงานวัดของเจ้าอาวาส ในเขตการปกครองคณะสงฆ์ อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ตามหลักบริหาร 6 ด้าน ของเจ้าอาวาส
2. ได้ทราบผลการเปรียบเทียบการบริหารงานวัดของเจ้าอาวาสที่มีขนาดของวัด ต่างกัน
3. ได้ทราบถึงข้อเสนอแนะการดำเนินงานบริหารงานวัด ของเจ้าอาวาสในเขตการ ปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย
4. ได้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ในการนำเสนอเพื่อพัฒนาการการบริหารงานวัดของ เจ้าอาวาสในเขตการปกครองคณะสงฆ์อำเภอเมืองหนองคาย จังหวัดหนองคาย ให้มี ประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น